

Foto: Kirurška intervencija u partizanskoj bolnici u Slavoniji 1944. godine (fototeka - znaci.net)

Formiranje podružnice Društva rusko-hrvatskog prijateljstva za Karlovačku županiju predstavlja kontinuitet vrlo dobre suradnje Veleposlanstva Ruske Federacije sa SABA RH. U planu je obnavljanje partizanske bolnice u Hrvatskoj, prve u Europi

Izražavajući zadovoljstvo zbog susreta s partizanskim veteranima Narodnooslobodilačke vojske Hrvatske, Anvar Azimov, veleposlanik Ruske Federacije, onomad je uručio SABA RH „Zastavu pobjede“ postavljenu u Berlinu 2. svibnja 1945., kao znak zajedništva Rusije i Hrvatske. Njegujući vrlo dobre suradnje Veleposlanstva Ruske Federacije i hrvatskih udruga antifašističkih boraca i antifašista, u Karlovcu je pozdravljena inicijativa za formiranje podružnice Društva rusko-hrvatskog prijateljstva za Karlovačku županiju. Za predsjednika Inicijativnog odbora izabran je Dušan Crnković iz Ključara, koji je, među inim istaknuo: „Udruga rusko-hrvatskog prijateljstva za Karlovačku županiju je inicirana najprije zato što su Rusi bratski narod, zato što su antifašisti, dali su najveći doprinos i najveći broj žrtava u pobjedi u Drugom svejetskom ratu. Zahvaljujući ruskom veleposlaniku Anvaru Azimovu uspjeli smo obnoviti tri spomen ploče na inače devastiranoj Partizanskoj bolnici na Petrovoj gori“. Obnova Partizanske bolnice je jedan od ciljeva zajedničkooog rusko-hrvatskog projekta. Na Petrovoj gori su na okruglom stolu

održanom tim povodom bili i predstavnici Konzervatorskog odjela Ministarstva kulture iz Karlovca, povjesničar Ivo Goldstein, konzul Srbije iz riječkog Generalnog konzulata Goran Petrović, predstavnik Veleposlanstva Ruske Federacije Matvej Sidorov te Andrija Karanfilipović iz Koordinacije državnog društva prijateljstva Hrvatske i ostalih zemalja. Bili su također i predstavnici već osnovanih Društava rusko-hrvatskog prijateljstva.

Na području prve partizanske bolnice je i grob doktorice Marije Šlezinger. Ona je 1944. godine tražila da bude pokopana ispred jedne od zemunica tako da bi, ako bi bio otkriven njen grob, neprijatelj prestao s daljnjim traženjem. Tu je i grob graditelja bolnice, španjolskog borca Jakova Kranjčevića Brade, koji je po uputama liječnika Save Zlatića, legendarnog doktora Miće, 1941., sagradio prvu bolnicu, koju su ustaše otkrili i spalili, ali ranjenike u zemunicama nisu našli. Prije smrti 1987. godine Jakov Kranjčević je tražio da ga se pokopa na ranjeničkom groblju kod bolnice. Danas je tu samo znak na kojem se tek naziru njegova imena.

Valja podsjetiti da su za partizanske bolnice bile zainteresirane komande savezničkih sila, posebno SAD i SSSR. Zanimala su ih iskustva liječenja rana dok su se ranjenici nalazili u zemunicama. Takvih u ratu izgrađenih bolnica u Europi je bilo vrlo malo. Jedna od njih je i poznata slovenska bolnica „Franja“. U Hrvatskoj je poznata partizanska bolnica „Petrova gora“ neprekidno djelovala od 4. listopada 1941., do 25. svibnja 1945. godine kad se seli u Karlovac. Prema podacima koji su definitivno utvrđeni - to je bila prva partizanska šumska bolnica u Jugoslaviji i prema dosadašnjim saznanjima i prva u Europi. Tijekom 1944., u bolnicu je stizao sanitetski materijal iz savezničkih zemalja. Odavde su teški ranjenici avionima transportirani u bolnice u Bari i na Siciliju.

Bolnica je bila otvorena ne samo za partizansku vojsku nego i za narod okolnih naselja u podnožju Petrove gore. Ranjenici su za vrijeme okupatorskih i ustaških ofenziva skrivani u tajnim dobro maskiranim zemunicama. Gotovo je nevjerojatna činjenica da niti jedan ranjenik te bolnice nije pao u ruke neprijatelja od početka do kraja rata i da je ona opstala bez obzira što su mnogi ljudi u naseljima oko Petrove gore znali gdje se nalazi - dovodili su bolesnika, donosili hranu, posteljinu i druge potrepštine. Za cijeli narod Petrove gore i Korduna, bolnica je bila javna, a za neprijatelja je bila i ostala velika tajna.

Bolnica je imala obilje zdrave pitke vode i agregat za električnu rasvjetu. U bolnici se liječilo više od pet tisuća ranjenika i bolesnika. Na žalost, podosta ih je umrlo i zakopani su na groblju pored bolnice. Ne postoje točni podaci koliko je umrlih na tom groblju zakopano, a prema nekim procjenama radi se o nekoliko stotina mrtvih partizana, ali i stanovnika okolnih sela. Ta je bolnica bila nastavna baza Medicinskog fakulteta Škole narodnog zdravlja „Andrija Štampar“. Za vrijeme velike ofenzive, od 9. do 14. svibnja 1942., neprijatelj je pronašao i spalio nadzemne

bolničke objekte na Vrletnim stranama. No, bolnica je dalje radila, jer su teški ranjenici s osobljem u zemunicama ostali neotkriveni. Nakon ofenzive ranjenici su prebačeni na odjel bolnice u Perni, koje je podignuto u rano proljeće 1942.

Zdravstvenih radnika bilo je vrlo malo. Pored dr. Save Zlatića bili su Jakov Kranjčević Brado (završio sanitetski tečaj), Dragica Bulat, studentica prve godine medicine (poginula u proljeće 1942.), bolničarka Smilja Borojević (poginula u listopadu 1942.) i Ivo Brodarac. S velikom ljubavlju i požrtvovnošću prema ranjenicima odnosile su se obične seljačke žene i djevojke koje su radile u bolnici. Bile su to Slavka Oreščanin, Boja Bogdanović, Dragica Opačić, Ljuba Radulović, Stanka Jelić, Maca Majstorović, Zorica Lukaić i mala 12-godinja Cica Opačić, kći Dragice i Čanice Opačića, koja je svojim zalaganjem i razgovorima s ranjenicima širila među njima duh vedrine, optimizma i mladosti. To je činilo i ostalo osoblje obavljajući svoje poslove, od pomoći pri kuhanju, nošenju uvijek tople hrane ili hranjenja ranjenika pa do čišćenja i pranja rublja, kuhanja, ispiranja i glačanja upotrebljenih zavoja. Svo osoblje prošlo je posebne tečajeve iz prve pomoći, previjanja i njege bolesnika i ranjenika.

Za herojstvo u spašavanju i liječenju ranjenika i bolesnika prva Partizanska bolnica odlikovana je Ordenom narodnog heroja. Nakon bolnice na Vrletnim stranama, izgrađena je u međuvremenu bolnica i Pišinu gaju. Sistem izgradnje zemunica primjenjivao se i kod kasnije izgrađenih bolnica na Kordunu i Baniji (Pedrna, Kupnjak, Ketenova gora, Kaluđer, Abez).

B. Miroslavljev

Foto: Branislava Bakočević, borkinja prve proletherske brigade 1942. godine u Bosanskom Petrovcu poslije kirurške intervencije sa Dr. Đurom Mešterovićem, kirurgom 1. proletherske divizije (fototeka - znaci.net)